

TÌM HIỂU THƯ CHUNG NĂM 2025

Năm Mục Vụ 2025-2026

Mỗi Kitô hữu là một môn đệ thừa sai:

ANH EM LÀ ÁNH SÁNG THỂ GIAN (Mt 5,14)

Chủ đề thứ bảy

THỰC HÀNH LỜI CHÚA

“Ánh sáng của anh em phải chiếu giải trước mặt thiên hạ, để họ thấy những công việc tốt đẹp anh em làm, mà tôn vinh Cha của anh em, Đấng ngự trên trời” (Mt 5,16).

Ở chủ đề trước, chúng ta hiểu phương pháp *Lectio Divina* đích thực sẽ dẫn Kitô hữu đến *Actio – Hành động*. Đó là điều Thư Chung 2025 ước mong khi khuyến tín hữu “*Hãy nhiệt thành làm chứng cho Tin Mừng bằng cách sống Lời Chúa trong gia đình, nơi làm việc, cũng như trong mọi môi trường xã hội*”.

1. Chuyện hai vị giáo hoàng sống tử tế với nhau

Như một chứng từ thực hành Lời Chúa trong đời sống cụ thể, chúng ta nhìn lại để cảm mến lòng tốt mà hai vị Giáo hoàng Biển Đức XVI và Phanxicô dành cho nhau, biểu hiện bằng cung cách hành xử tử tế, rất tử tế.

Chúng ta nhận ra lòng tốt của Đức Thánh Cha Biển Đức XVI nhờ hai dấu chỉ: *ngài được cuộc đời đối xử tử tế và ngài đối xử tử tế với cuộc đời*. Bằng chứng là chúc thư thiêng liêng của ngài, trong đó ngài bày tỏ tâm tình tạ ơn đối với Thiên Chúa, mẹ cha và gia đình, tha nhân và

những xứ sở từng cuu mang ngài, vì đã đối xử tử tế với ngài từ khi chào đời đến những giờ phút cuối đời¹.

Thật ra, việc ngài nhận ra và tạ ơn lòng tốt của Thiên Chúa, gia đình, tha nhân và cuộc đời cũng là dấu chỉ ngài đã biết đối xử tử tế đáp lại trong suốt lộ trình trần thế của mình. Cách tạ ơn tuyệt diệu nhất là đến lượt mình, ngài cũng biết thi ơn cho Thiên Chúa, tha nhân và cuộc đời. Như thế, ngài hiện diện trước thế giới như một con người tốt lành và tử tế.

Ở đây, chúng ta chỉ dừng lại nơi mẫu gương tử tế ngài dành cho Đức Thánh Cha Phanxicô. Hai vị giáo hoàng này chưa từng sống chung với nhau, dù trong đời thường hay sứ vụ mục tử. Nhưng chỉ cần một nghĩa cử cũng đủ để nhận ra lòng tốt ngài dành cho Đức Thánh Cha Phanxicô, trước cả khi vị kế nhiệm được bầu chọn. Đó là thái độ vâng phục, như ngài tuyên bố trước Hồng y đoàn ngày sắp rời Tông Tòa: *“Giữa các ngài, trong Hồng y đoàn, sẽ có vị giáo hoàng tương lai, mà ngay từ hôm nay con xin hứa kính trọng và vâng phục vô điều kiện”*².

Vì hoàn toàn tin tưởng vào lòng tốt của Thiên Chúa và của vị giáo hoàng kế nhiệm, ngài đã can đảm và khiêm hạ rời khỏi vinh quang và quyền bính tuyệt đỉnh, để trao gởi thân phận mình qua lời hứa vâng phục tuyệt đối. Một thái độ phó thác sâu thẳm biết bao! Chẳng phải là lối hành xử tử

¹ X. “Chức thư tinh thần của Đức Nguyên Giáo hoàng Biển Đức XVI”: <https://www.vaticannews.va/vi/pope/news/2023-01/chuc-thu-tinh-than-dgh-bien-duc-xvi.html>

² ĐTC Biển Đức XVI, *Lời chào từ biệt đến các Hồng y hiện diện tại Rôma*, ngày 28 tháng 2 năm 2013.

tế với Thiên Chúa và vị Giáo hoàng kế nhiệm sao? Biểu hiện cụ thể nhất của sự tử tế ấy là thái độ thỉnh lặng gần như hoàn toàn sau khi từ nhiệm, để sống đời chiêm niệm, để tôn trọng và vâng phục quyền bính của đáng kế vị. Ngài chỉ thỉnh thoảng xuất hiện trước công chúng khi Đức Thánh Cha Phanxicô tha thiết mời gọi mà thôi.

Và như chúng ta biết, ngài qua đời ngày 31.12.2022. Chiều cùng ngày, Đức Thánh Cha Phanxicô đã chủ sự giờ Kinh Chiều với *Kinh Te Deum* long trọng để tạ ơn Thiên Chúa dịp cuối năm, theo truyền thống. Chính trong bài suy niệm giờ kinh chiều này, ngài đã diễn giải về lòng tốt như một thái độ nhân từ nâng đỡ và an ủi người khác và tránh mọi hình thức thô bạo và khắc nghiệt: “*Đó là cách đối xử với người lân cận của mình, cẩn thận để không gây tổn thương bằng lời nói hoặc hành động; cố gắng làm nhẹ đi gánh nặng của người khác, khuyến khích, an ủi, nâng đỡ, và không bao giờ hạ nhục, hành hạ hay coi thường.*”³ Từ đó, ngài nhắc đến cái chết của Đức Thánh Cha Biển Đức XVI lần đầu tiên, và đã dùng cụm từ “lòng tốt” để diễn tả về vị Giáo hoàng quá cố:

“Chúng ta cảm động khi nhớ đến ngài như một người cao thượng, rất nhân từ. Và chúng ta cảm thấy lòng biết ơn: biết ơn Thiên Chúa vì đã ban Đức Giáo hoàng Danh dự cho Giáo hội và thế giới; biết ơn đối với Đức Giáo hoàng Danh dự về tất cả những điều tốt lành mà ngài đã thực hiện, và trên hết, về chứng tá đức tin và lời cầu nguyện của ngài, đặc biệt là trong những năm cuối cùng của cuộc đời chiêm niệm của ngài. Chỉ có Thiên Chúa

³ ĐTC Phanxicô, Bài giảng trong buổi Hát Kinh Chiều Tạ Ơn *Te Deum*, ngày 31 tháng 12 năm 2022.

mới biết giá trị và sức mạnh của lời chuyển cầu của ngài, của những hy sinh mà ngài đã dâng vì lợi ích của Giáo hội.”⁴

Không chỉ là những lời nói suông, chính ngài cũng đầy lòng tốt và đã đối xử tử tế với Đức Thánh Cha Biển Đức XVI. Một trong những nghĩa cử tử tế đầu tiên sau khi được bầu làm Giáo hoàng là việc ngài đến Nhà nguyện *Mater Ecclesiae* để kính thăm Đức Thánh Cha Biển Đức. Nhờ đó, chúng ta được thấy bức hình nổi tiếng với hai vị Giáo hoàng trong y phục trắng cùng quỳ cầu nguyện với nhau. Kể từ đó, mỗi năm với nhiều dịp khác nhau, ngài thân hành đến Nhà nguyện *Mater Ecclesiae* để vắn an, chúc mừng hay tham vấn sự thông thái và khôn ngoan của Đức Thánh Cha Biển Đức.

Không những bản thân hành xử tử tế, ngài còn khuyến dạy dân Chúa, nhiều lần và nhiều dịp xuyên suốt, biết hành xử tử tế với Đức Thánh Cha Biển Đức. Như mỗi dịp có nghi thức tấn phong Hồng y, ngài đều đồng hành với các tân Hồng y trên một chiếc xe ca đến chào thăm Đức Thánh Cha Biển Đức. Với dân Chúa, ngài thường khuyến dạy họ tiếp nhận Đức Thánh Cha Biển Đức như người ông, người cha và người thầy khôn ngoan.

Có lẽ hình ảnh tuyệt đẹp khác là chuyến viếng thăm lần cuối ngày 28.12.2022, khi Đức Thánh Cha Biển Đức yếu dần trước lúc qua đời. Nếu hình ảnh biểu tượng cho cuộc thăm viếng đầu tiên là hai vị Giáo hoàng quỳ gối cầu nguyện, thì hình ảnh biểu tượng cho cuộc thăm viếng cuối cùng là hai vị Giáo hoàng ngồi xe lăn gặp nhau. Rõ ràng,

⁴ *Ibid.*

Đức Thánh Cha Phanxicô luôn cố gắng hành xử tử tế với Đức Thánh Cha Biển Đức XVI.

Hai vị Giáo hoàng, hai trái tim tốt lành và hai cung cách hành xử rất tử tế! Chúng ta tóm lược hình ảnh ấy bằng câu chuyện tuyệt đẹp về lòng tốt của các ngài. Vào dịp kỷ niệm 65 năm linh mục ngày 28.06.2016 của Đức Thánh Cha Biển Đức XVI, Đức Thánh Cha Phanxicô đã long trọng chúc mừng và tặng quà. Đáp lại, Đức Thánh Cha Biển Đức XVI đã viết thư cảm ơn ngài, với những lời thật cảm động như sau: *“Cảm ơn Đức Thánh Cha! Lòng tốt của ngài, từ những phút đầu tiên khi ngài được chọn làm Giáo hoàng, đến mỗi phút giây của đời sống con ở đây, làm con cảm động và thật sự cuu mang con cách nội tâm. Đẹp hơn mọi vẻ đẹp của những khu vườn Vatican, lòng tốt của ngài là nơi con nương náu: con cảm nhận mình được chở che.”*⁵

Quả là những lời và hình ảnh tuyệt đẹp! Những lời ấy như chất chứa giá trị cốt lõi về phẩm giá của một con người, một Kitô hữu, mà hai vị Giáo hoàng từng xác tín, sống hết mình và dạy chúng ta sống. Giá trị ấy chính là phẩm giá một con người, một Kitô hữu, vốn không hệ tại địa vị và quyền bính người ấy sở hữu giữa lòng xã hội và Giáo hội, nhưng là chính trái tim hữu tình, từ tâm hay ái tâm, tận hiến cho Thiên Chúa, tha nhân và cuộc đời, như Thánh Tâm Chúa Giêsu, nghĩa là lòng tốt biểu hiện cụ thể qua lối sống tử tế.

⁵ Kỷ niệm 65 năm ngày thụ phong linh mục của Đức Nguyên Giáo hoàng Biển Đức XVI: *Diễn từ cảm ơn.*

2. Chuyện những Kinh sư và Phariseu sống giả hình

Chúa Giêsu từng tuyên ngôn rõ ràng về phong cách sống của Kitô hữu: *“Người ta cứ dấu này mà nhận biết anh em là môn đệ Thầy, là anh em hãy yêu thương nhau”* (Ga 13,35). Vì thế, Ngài hoàn toàn không hài lòng với lối thực hành tôn giáo giả hình của một số Kinh sư và Phariseu. Ở đoạn Tin Mừng Mt 23,1-12, Ngài chỉ rõ hai lối thực hành tôn giáo tương phản nhau giữa giả hình và chân thật.

Trước tiên là lối thực hành tôn giáo giả hình, được xây trên ý muốn phàm nhân, mang tính *ích kỷ và thống trị*, biểu hiện qua những tương quan giả tạo:

- *“Các kinh sư và các người Phariseu ngồi trên toà ông Môsê mà giảng dạy. Vậy, tất cả những gì họ nói, anh em hãy làm, hãy giữ, còn những việc họ làm, thì đừng có làm theo”*: họ được công nhận chính danh là những người lãnh đạo và giảng dạy tôn giáo cho dân, nhưng lại thiếu nhất quán trong thực hành tôn giáo, đó là biểu hiện của sự *giả danh*;
- *“Họ nói mà không làm”*: họ rao giảng Lời Chúa mà không thực hành, nghĩa là thiếu trung thực với chính bản thân, đó là biểu hiện của sự *giả nhân*;
- *“Họ bó những gánh nặng mà chất lên vai người ta, nhưng chính họ thì lại không buồn động ngón tay vào”*: họ không thực hành Lời Chúa nhưng lại buộc người khác thực hành, nghĩa là bất công và thiếu trung thực với tha nhân, đó là biểu hiện của sự *giả nghĩa*;

- *“Họ làm mọi việc cốt để cho thiên hạ thấy. Quả vậy, họ đeo những hộp kinh thật lớn, mang những tua áo thật dài. Họ ưa ngồi cỗ nhất trong đám tiệc, chiếm hàng ghế đầu trong hội đường, ưa được người ta chào hỏi ở những nơi công cộng và được thiên hạ gọi là ‘ráp-bi’.”*: khi họ thực hành tôn giáo thì không phải để tôn thờ Thiên Chúa, mà nhằm tôn vinh bản thân, đó là biểu hiện của thái độ tôn thờ giả tạo hay ngẫu thờ.

Kể đến là lối thực hành tôn giáo chân thật, được xây nền trên hảo ý của Thiên Chúa, mang tính *yêu thương* và *phục vụ*, biểu hiện qua những tương quan chân thật:

- *“Phân anh em, thì đừng để ai gọi mình là ‘ráp-bi’, vì anh em chỉ có một Thầy; còn tất cả anh em đều là anh em với nhau”*: trước tiên là thái độ *chân thật* với chính mình, không tôn vinh bản thân như thể mình là thần thánh khôn ngoan vượt trên mọi người, nghĩa là biết khiêm nhường học nơi trường học Giêsu;
- *“Anh em cũng đừng gọi ai dưới đất này là cha của anh em, vì anh em chỉ có một Cha là Cha trên trời”*: kể đến là thái độ *chân thật* với Thiên Chúa, không thần hoá bất cứ phàm nhân nào như thể họ là thần thánh, nghĩa là biết tôn thờ Thiên Chúa Duy Nhất và Ba Ngôi;
- *“Anh em cũng đừng để ai gọi mình là người lãnh đạo, vì anh em chỉ có một vị lãnh đạo, là Đức Kitô”*: tiếp theo là thái độ *chân thật* với tha nhân, không tham vọng thống trị, nghĩa là hiệp hành cùng với nhân loại hữu hạn, theo sự hướng dẫn của vị mục tử nhân lành là Đức Kitô;

- “*Trong anh em, người làm lớn hơn cả, phải làm người phục vụ anh em. Ai tôn mình lên, sẽ bị hạ xuống; còn ai hạ mình xuống, sẽ được tôn lên*”: sau cùng là thái độ chân thật toàn diện với Thiên Chúa, bản thân và tha nhân, biết Chúa là Tạo Hoá giàu tình yêu thương, biết bản thân và tha nhân là thụ tạo nghèo nàn được Chúa chăm sóc, từ đó biết sống tương quan tạ ơn và thi ơn cho nhau qua thái độ phục vụ khiêm hạ.

Sự khác biệt cốt lõi giữa thực hành tôn giáo giả hình và chân thật là thái độ *tôn vinh bản thân* và *tôn thờ Thiên Chúa*. Ai tôn vinh bản thân thì sống ích kỷ và muốn thống trị người khác, thậm chí lạm dụng tôn giáo và Thiên Chúa. Ai tôn thờ Thiên Chúa thì biết sống yêu thương chân thành và khiêm nhường phục vụ Thiên Chúa và tha nhân. Ai tôn vinh bản thân thì chỉ lo cho tư lợi và biện hộ cho thái độ ích kỷ. Ai tôn thờ Thiên Chúa sẽ biết quan tâm đến công ích, nghĩa là sự thiện hảo của bản thân lẫn tha nhân, và nhất là vinh quang cho Thiên Chúa.

Rõ ràng, Chúa Giêsu muốn các môn đệ của Ngài phải tránh thói giả hình, để sống với Thiên Chúa, bản thân và tha nhân trong tương quan chân thật, nhờ đó mới có thể trở nên những chứng nhân đích thực của Tin Mừng.

3. Chuyện Kitô hữu sống chứng nhân Tin Mừng

Chúng ta cảm thấy hạnh phúc và ước ao sống theo mẫu gương tử tế của hai vị Giáo hoàng Biển Đức XVI và Phanxicô, vì đó là chứng từ Tin Mừng sống động, đáng mến hơn mọi lời giáo huấn suông về đạo lý yêu thương. Chúng ta cũng cảm thấy áy náy khi ít nhiều đã từng biến

đời Kitô hữu của mình ra phản chứng, bằng lối sống thiếu chân thành với Thiên Chúa, bản thân và tha nhân, theo kiểu những Kinh sư và Phariseu. Lối sống ấy làm hư hao phẩm giá Kitô hữu, vốn phải mặc lấy trái tim hữu tình, nghĩa là lòng tốt, biểu hiện cụ thể qua lối sống tử tế hàng ngày với tha nhân.

Bối cảnh xã hội ngày nay mang nhiều dấu chứng của sự xúc phạm phẩm giá con người. *Tuyên ngôn Phẩm giá Vô hạn* chỉ ra những dấu chứng nghiêm trọng, bao gồm *thảm cảnh nghèo đói, chiến tranh, đau khổ của người di cư, nạn buôn người, lạm dụng tình dục, bạo hành phụ nữ, phá thai, mang thai hộ, làm chết êm dịu và trợ tử, việc loại trừ người khuyết tật, lý thuyết phái tính, thay đổi phái tính và bạo hành trên không gian kỹ thuật số*.⁶

Gốc rễ của những xúc phạm ấy có thể là lối sống suy tôn cá nhân, vật chất, quyền lực và hưởng thụ, đóng khung tầm nhìn con người trong chân trời trần thế chật hẹp, dẫn đến chung cuộc đời người là sự hư vô. Suy cho tở, đó là biểu hiện của lối sống vô tín, không thể mở ra với chân trời siêu việt, vô biên và vĩnh cửu của Thiên Chúa.

Chính trong bối cảnh ấy, lời gọi sống Tin Mừng càng trở nên khẩn thiết. Kitô hữu được gọi trở nên dấu chỉ của đời sống mới trong Đức Kitô, biết tôn trọng và yêu quý phẩm giá vô hạn của mỗi người và mọi người trong từng hoàn cảnh sống cụ thể. Nói theo cách của Đức Thánh Cha Lêô XIV, sống Tin Mừng trên hết là “*làm cho Chúa Kitô hiện*

⁶ X. Bộ Giáo lý Đức tin, *Tuyên ngôn Dignitas Infinita*, UBGLĐT chuyển ngữ, Nxb. Tôn giáo, 2024.

diện và dễ đến gần.”⁷ Còn cách nào tốt hơn để làm cho Chúa Kitô hiện diện và dễ đến gần bằng lòng tốt của mỗi Kitô hữu, biểu hiện qua phong cách sống tử tế với tha nhân?

Đức Thánh Cha Phanxicô đã xác tín rằng lòng tốt như một thứ vaccine hay liều thuốc chống lại những loại dịch bệnh thâm nhập trái tim con người thời đại này:

“Lòng tốt là liều thuốc giải độc chống lại một số bệnh lý trong xã hội của chúng ta: đó là liều thuốc giải độc chống lại sự tàn ác, là thứ không may có thể chui vào như chất độc thấm vào tim, làm mê muội các mối quan hệ; một liều thuốc giải độc chống lại sự lo lắng và sự điên cuồng mất tập trung vốn khiến chúng ta chỉ tập trung vào bản thân, khép kín đối với người khác. Những “căn bệnh” này trong cuộc sống hàng ngày của chúng ta khiến chúng ta trở nên hung hăng, khiến chúng ta không thể kêu xin “làm ơn giúp tôi...”, hay đi xa hơn là nói “xin lỗi”, hay đơn giản là nói “cảm ơn”. Ba từ vô cùng nhân bản để sống với nhau: làm ơn giúp..., xin lỗi, cảm ơn (please, sorry, thank you). Với ba từ này, chúng ta tiến bước trong hòa bình, trong tình bạn với con người. Đó là những lời tử tế: xin ơn, xin lỗi, cảm ơn. Sẽ rất tốt nếu chúng ta nghĩ xem liệu chúng ta có sử dụng chúng thường xuyên trong cuộc sống hay không: xin ơn, xin lỗi, cảm ơn. Và vì thế, khi chúng ta gặp một người

⁷ ĐTC Lêô XIV, *Sứ điệp gửi đến những người tham gia “Đại hội Thần học-Mục vụ” về sự kiện Đức Mẹ Guadalupe, tại Mexico, ngày 5 tháng 2 năm 2026.*

tử tế trên đường phố, trong một cửa hàng, hoặc trong văn phòng, chúng ta vô cùng ngạc nhiên, đó dường như là một phép mầu nhỏ bởi vì thật không may, lòng tốt không còn phổ biến nữa. Nhưng, tạ ơn Chúa, vẫn còn những con người nhân hậu, biết gạt bỏ mối bận tâm riêng tư để quan tâm đến người khác, biết trao tặng nụ cười, trao lời động viên, lắng nghe người cần tâm sự điều gì đó, hay muốn được giải tỏa.”⁸

Tạm kết

Những suy tư trên giúp Kitô hữu sống Lời Chúa cách thích đáng bằng lòng tốt, biểu hiện qua lối sống tử tế hằng ngày, theo lời dạy của Chúa Giêsu cũng như mẫu gương hai vị Giáo hoàng Biển Đức XVI và Phanxicô, qua hai nhịp gắn kết lẫn nhau:

- Trước hết, Kitô hữu cần cảm thức sâu sắc bản thân từng thụ hưởng lòng tốt và sự tử tế của Thiên Chúa, tha nhân và cuộc đời, từ đó nảy sinh trong lòng mỗi chúng ta tâm tình tạ ơn chân thành;
- Kế đến, Kitô hữu cũng cảm thức sâu sắc rằng không có cách nào tạ ơn tuyệt diệu hơn việc đến lượt mình, mỗi chúng ta cũng học biết thi thố lòng tốt và sự tử tế đối với Thiên Chúa, tha nhân và cuộc đời.

Tháng 6/2026

Lm. Phaolô Nguyễn Thành Sang

⁸ Ibid.